

Stortingets næringskomité

Dato:

19.10.2026

Høringsinnspill fra NHO Reiseliv til Stortingets næringskomité – Statsbudsjettet 2027

NHO Reiseliv takker for muligheten til å gi våre merknader til statsbudsjettet. Vi er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med over 3 800 medlemsbedrifter.

De viktigste sakene for NHO Reiseliv i årets budsjettbehandling er:

- Innovasjon Norges reiselivsbudsjett (Post 78): Innovasjon Norges budsjett til reiselivet – Post 78 – er nå på et svært lavt historisk nivå og må ikke kunnes ytterligere. Allerede merkes konsekvensene av kuttene – det markedsføres mindre og i færre markeder.
- Norsk gastronomi (LMD, kap. 1138 post 70): Støtten til Norske Kokkers Landsforening (NKL) og Stiftelsen Norsk Gastronomi (SNG) må styrkes for å sikre rekruttering og verdiskaping.
- Besøksbidrag: Ordningen må begrenses strengt, evalueres raskt og innrettes slik at den ikke rammer den landbaserte overnattingsnæringen urimelig.

1. Innovasjon Norges markedsføringsbudsjett – kap. 2421, post 78

I statsbudsjettet fremgår det at gjennomsnittlig hotellbelegg utenom høysesongen (juni, juli og august) er på 49 %. Det innebærer at annenhver hotellseng står tom i ni av årets tolv måneder.

I forrige budsjettår foreslo regjeringen 205 millioner kroner til Innovasjon Norges profilering av Norge som reisemål, før Stortinget vedtok et kutt på 30 millioner. Årets forslag på 179,4 millioner kroner utgjør et historisk bunnpunkt. Sees dette beløpet i en realøkonomisk kontekst, blir det dramatisk:

- Reell halvering av kjøpekraften: I 2013–2014 lå bevilgningen på rundt 230 mill. kroner, noe som justert for prisvekst tilsvarer om lag 340–350 mill. kroner i dag. Dagens forslag innebærer i praksis en halvering av kjøpekraften målt i norske kroner.

- Kronekursfallet forsterker kuttet: Markedsføringsmidlene benyttes i hovedsak internasjonalt (kampanjer og PR i euro, britiske pund og amerikanske dollar). Svekkelsen av kronen betyr at 179 mill. kroner gir under halvparten av den markedssynligheten Norge opprettholdt for et tiår siden.
- Skuldersesong og helårsarbeidsplasser: Utenlandske gjester er den eneste kundegruppen med tilstrekkelig volum til å fylle overnattingskapasiteten utenom fellesferien. Skal næringen lykkes med helårsdrift og trygge distriktsarbeidsplasser, kreves en forutsigbar opptrapping av profileringsmidlene rettet mot høst, vinter og vår.

Dagens høye overnattingstall og økte utenlandsandel må ses i lys av et historisk lavt utgangspunkt. Mye av veksten skyldes drahjelp fra svak kronekurs, ikke en varig styrking av norsk konkurranseevne. Når det norske hjemmemarkedet dempes av høyt rentenivå og strammere privatøkonomi, blir næringen mer sårbar for internasjonale konjunktursvingninger.

NHO Reiseliv ber næringskomiteen om å:

Øke bevilgningen over kap. 2421, post 78 med 25,6 millioner kroner, tilbake til det opprinnelige nivået for 2026 på 205 millioner kroner.

2. Organisasjonsstøtte til norsk gastronomi – LMD kap. 1138, post 70

NHO Reiseliv er positive til at Norske Kokkers Landsforening (NKL) og Stiftelsen Norsk Gastronomi (SNG) foreslås tildelt organisasjonsstøtte over LMDs budsjett (kap. 1138, post 70). Deres innsats for rekruttering, talentutvikling, fagopplæring og internasjonal profilering gir betydelige ringvirkninger for både primærnæringene, serveringsbransjen og reiselivet som helhet.

Serveringsnæringen forventes å passere 100 milliarder kroner i omsetning innen 2032. Over 22 % av alle måltider i Norge spises utenfor hjemmet, og 57 % av de reisende oppgir matopplevelser som en avgjørende faktor ved valg av reisemål. Kompetente fagmiljøer bidrar direkte til verdiskaping, stedsutvikling og nasjonal beredskap. Det foreslåtte nivået er imidlertid så beskjedent at det begrenser effekten av tiltakene.

NHO Reiseliv ber næringskomiteen om å:

Styrke bevilgningen til NKL og SNG over kap. 1138, post 70 utover regjeringens forslag, for å sikre tilstrekkelig gjennomføringskraft for rekruttering og faglige satsinger.

3. Besøksbidraget må være treffsikkert og tidsavgrenset

Besøksbidrag er en ny skatte- og avgiftsform i Norge. Prosessen har vært preget av svært korte høringsfrister, og næringslivets innspill har i liten grad blitt hensyntatt. Ordningen fremstår i dag mer som en enkel inntektskilde for kommunene enn et verktøy tilpasset reiselivets faktiske rammevilkår. NHO Reiseliv beklager at næringsministeren og regjeringen ikke har lyttet til næringslivet i denne saken, og kun gjort beskatning av næringslivet enklere for kommunene, enn å gjøre nødvendige tilpasninger for reiselivet.

Innføringen fordrer omfattende systemendringer, informasjonsarbeid og rapporteringsrutiner for overnattingsbedriftene. For å unngå urimelige kostnader og utilsiktede konsekvenser, må det etableres en reell overgangsordning og en tidlig evaluering. En tidlig evaluering vil synliggjøre nødvendige justeringer og gjøre det enklere å rette opp uheldige konsekvenser for næringen og destinasjonene. Erfaringer fra de første kommunene og bedriftene som innfører ordningen må brukes til å forbedre regelverket.

Når regelverket åpner for særskilte tiltak på bakgrunn av særlig stor belastning, må terskelen være tydelig. Begrepet må praktiseres som et strengt juridisk kriterium, ikke som en generell adgang til å innføre nye avgifter fordi en kommune opplever et høyt besøkstall eller ønsker økte inntekter. Målet er sikre at det kun er en håndfull kommuner som får innføre en overnattingsavgift, i tråd med lovens formålsparagraf og Stortingets intensjon.

Tiltakene må innrettes mot den faktiske belastningen og de besøkende som bidrar til den. Dersom et område eller destinasjon har sesongbelastning, kan avgiften kun ilegges høysesong. Det er også helt naturlig og selvsagt at cruisebelastning ikke kan brukes som begrunnelse for å avgiftsbelegge hotellgjester.

NHO Reiseliv ber næringskomiteen om å:

- Be regjeringen fremskynde evalueringen av ordningen, slik at den gjennomføres tidligere enn etter tre år.
- Be regjeringen utrede en modell der avgiften kreves inn som et fast kronetillegg per gjestedøgn, fremfor en prosentsats.
- Sikre at utfordringer knyttet til cruiseturisme finansieres og reguleres gjennom dedikerte cruiseinnretninger, og at cruisebelastning ikke benyttes som begrunnelse for å avgiftsbelegge landbaserte overnattingsbedrifter.
- Tydeliggjøre at vilkåret om «særlig stor belastning fra reiselivet» skal praktiseres som et strengt, avgrenset juridisk unntakskriterium basert på dokumentert slitasje, i tråd med lovens formål.
- Innføre en karenstid på minimum seks måneder fra lokal forskrift og godkjent plan foreligger til avgiftsplikten inntre, for å gi næringslivet nødvendig tid til systemtilpasning.

Vennlig hilsen

NHO Reiseliv

Ole Michael Bjørndal

Fagdirektør Næringspolitikk